Jeffry Pondaag, oprichter Stichting Nederlandse Ereschulden (KUKB)

Interview afgenomen door: Nicole Immler (NI) en Nancy Jouwe (NJ)
Datum van interview: 4.2.2015
Transcriptie door: Nanneke Wigard
Betekenis tekens:
Geïnterviewde wordt onderbroken door een andere spreker
(..) Informatie over geluiden, emoties, etc. (bijv. 'bel gaat' of 'beide lachen')
/ Geïnterviewde onderbreekt zichzelf, gebroken zin
… Niet afgemaakt woord, bijv. oorlogs… (ipv oorlogsslachtoffers)
-- stilte (--- = langere stilte)
[..] Redactionele opmerkingen, o.a. uitleg over afkortingen, verbeteringen, vertalingen
[onverstaanbaar] Onverstaanbare woorden

Fragment. Uit het interview

NJ Maar Jeffry, jouw gevoel van wat rechtvaardig is en onrechtvaardig, wanneer kreeg je dat mee? Was dat iets wat je al als kind had? Of is dat ontstaan toen je hierheen kwam?

JP Toen ik hierheen kwam, word ik geconfronteerd #

NJ Omdat je hier in een heel andere situatie #

JP Ja, ik word hier geconfronteerd om / ze zeggen dat wij terroristen, extremisten en rampokkers zijn. Terwijl ik natuurlijk mijn geschiedenis over zeg maar de bezetting van / kijk, men noemt dat kolonialisme,

#00:19:00-2#
ja ik zie dat gewoon als een bezetting. Ik zie dat precies hetzelfde als wat de Duitsers en de Japanners gedaan hebben, alleen heeft Nederland natuurlijk langer gedaan. Een hele lange periode. Bovendien heeft Nederland met tussenpauzen van Japanse bezetting, daar niet kunnen doen en daarna zijn ze dus verdergegaan. En het ergste wat daar gebeurd is, is dat / de praktijken van de Duitsers hebben ze daar toegepast.

NJ Maar jij zegt / je werd dus als rampokker of terrorist gezien. Merkte je? Je was een tiener toen je hier kwam in '69?

JP Ik was in '69. En die periode kan ik me herinneren / toen was in die periode / toen die Excessennota uitkwam, was op televisie #

NJ Precies dat jaar, hè?

JP Ja, precies dat jaar. Ik geloof / in juni geloof ik was dat. En wij zijn ook in juni gekomen, juni, juli '69.

#00:20:02-3#

Ja en toen krijgen we natuurlijk een discussie met mijn oom.

NJ Je Indonesische oom of de broer van je moeder?

JP De man van mijn zuster van mijn moeder. En intussen is hij natuurlijk Nederlander geworden, want ze zijn natuurlijk hiernaartoe gevlucht.

NJ Je bent met hun meegevlucht?

JP Nee, nee, nee. Ik weet niet of je dat gevlucht moet noemen, maar ieder geval zijn ze dus / kijk, vroeger is het zo / dat zijn ook weer verschillende verhalen / vroeger is het zo dat Soekarno zegt: als jullie hier willen blijven, dan moeten jullie zeg maar Indonesiër worden.

NJ Naturaliseren.

JP Naturaliseren. Zo niet, dan mogen jullie terug. Maar dat wordt anders opgevat. Ze moeten weg. Dus dat is ook weer een vraag.

NJ En die oom was hij een belanda of een totok of een Indonesiër?

JP Hij was Indonesiër, hij was een Chinese Indonesiër.

NJ Oke.

#00:21:00-2#
JP Dus, de familiekant van hem -- ja, krijgt daar wat woordenwisseling natuurlijk.

NJ Kregen natuurlijk moeilijk.

JP Ja, en ook nog met de kant van mijn moederskant. En daarnaast #

NJ En je moederskant, dat waren Hollanders?

JP Nee, dat zijn / hoe heet het? / die komen ook daarvandaan. En later natuurlijk zeg maar dat ze dus Nederlanders zijn geworden. Snap je? Ze komen allemaal daarvandaan.

NJ Dus je ouders zijn van beide zijde Indonesisch? Etnisch gezien, bedoel ik.

JP Ja (aarzelend ja), kijk mijn vader en moeder die is natuurlijk getrouwd #

NJ Want je vader is een Menadonees?

JP Mijn vader is een Menadonees, ja.

NJ En je moeder?

JP Die is dus, ja, haar vader is een Nederlander en haar moeder ook. Want als je de namen ziet: Gilhuis en van Heumen.

#00:22:01-1#
En volgens mij is mijn moeder ook halfbloed. En ik denk dat het uit Sumatra kom, uit Makassar of zo.

Ik denk zelf Makassar, denk ik. Dat is ook die periode, daar praat je niet over.

NJ En had jij broers of zussen?

JP Ik heb één broer.

NJ En is hij ook meegekomen?

JP Hij is ook meegekomen.

NI Maar waar ben je opgegroeid?

JP Ik ben in Jakarta opgegroeid. Dus kijk, mijn leeftijdsgenoten krijg ik daar ook woordenwisseling omdat ik natuurlijk thuis bij hun kom #

NJ Dan heb je het over Nederlandse tijd, dat je al hier bent of nog daar?

JP Hier, hier, hier. Dus dat ik zo ben geworden, dat ik dus / die rechtvaardigheid is eigenlijk daar begonnen.

NJ Wat vonden jouw familieleden? Wat zeiden die dan?

JP Nou, die hebben geen goed woord over voor de Indonesiërs, die hebben geen goed woord over.

#00:23:01-1#
Want Nederland is de beste en van alles en nog wat.

NJ Dus daar ging jij een beetje tegenin?

JP Ja, daar ging ik tegenin.

NJ En hoe kwam het dan dat jij zo'n sterk Indonesisch gevoel had?

JP Omdat die geschiedenis wat ik meekrijg, is heel anders dan de geschiedenis die hier wordt verkondigd. Die wordt gewoon omgedraaid.

NJ Maar goed die familie kwam toch ook samen met jou mee, deels? Of die waren misschien al eerder teruggekomen?

JP Die was eerder teruggekomen.

NJ Oke, dus die waren al langer in Nederland, iets langer?

JP Ik ben van '53 en ik denk dat ze dus in de jaren '50 (zoekt naar woorden) / ik kan nog me herinneren toen ik jaar of zes was, gingen we ook onze families zwaaien, toen ze dus vertrokken met de boot.

NJ Ja? Dat kan je je nog herinneren?

JP Dat kan ik me herinneren, ja.

NJ Want hoe was dat?

JP Ja, die was jong, je weet er niks van.

#00:24:00-2#
Ik bedoel: ja, zwaaien, daag. Maar binnen ons gezin / dat wordt ook soms heftige discussies daarover.

NJ Dus jouw familie, je grote familie, zeg maar, die hadden hele verschillende visies?

JP Ja, die hadden verschillende visies, ja.

NJ En jullie spraken dat ook uit onderling.

JP Ik hoorde natuurlijk.

NJ Als kind?

JP Als kind hoor je dat. En de kant van mijn vader die is natuurlijk -- (zoekt naar woorden) die is militair. Die is op gegeven moment generaal geworden en die hebben natuurlijk tegen de Nederlanders gevochten.

NJ Oke, in het Indonesische leger?

JP Indonesische leger, ja.

NJ Heeft hij ook in de jaren '40 meegevochten, de vrijheidsstrijd zo te zeggen?

JP Ja, ja, ja.

NJ Dus jouw vader was eigenlijk #

JP Mijn vader die heb ook meege... / maar niet intensief wat ik begrepen heb.

NJ En waar heeft hij gevochten?

JP Nou ja, hij zit natuurlijk in Noord-Sulawesi.

#00:25:01-4#
NJ Dus hij heeft die dingen ook meegemaakt?

JP Die heb ook dingen meegemaakt. Overigens is door Noord-Sulawesi / eigenlijk -- een eiland waar pro-Nederland eigenlijk is. Je hebt natuurlijk daar ook die Permesta die juist tegen zeg maar Soekarno en Hatta vochten, en die hield dus hoe noem je dat / die koos dus aan de Nederlandse kant in die periode.

NI Maar heb je dan met jouw vader daarover gehad, over die geschiedenis?

JP Dat is juist zo jammer. Ik heb niet zo echt intensief hoe noem je dat #

NJ Erover gepraat.

JP Met mijn oom ook. De enigste wat je krijgt van: ach sudah, laat maar zitten.

NJ Dat was toen.

JP Dat was, dat was het.

NJ En jouw oom, je vaders broer, streed hij ook mee?

JP Wat zeg je?

#00:26:00-0#
NJ Streed hij ook?

JP Die van mijn vaderskant, dus de zuster van mijn vader is getrouwd met deze oom.

NJ Oke, vocht hij ook mee?

JP Ja, ja, ja.

NJ Dus meerdere mensen in jouw familie, de mannelijke tak, zeg maar, die deden mee eigenlijk met die vrijheidsstrijd, zou je kunnen zeggen?

JP Ja.

NJ En er werd niet echt over gesproken maar toch wist je het.

JP Ja.

NJ En hoe wist je het dan?

JP Nou ja, zeg maar als ze met mekaar komen, met een feest of zo #

NJ Dan gingen die mannen in een hoek zitten #

JP Dan gingen die mannen praten en #

NJ Sigaretje erbij.

JP Ze praatten natuurlijk soms Indonesisch, soms Nederlands, weet je wel, en dan vang je dat op.

NJ Dus onderling praatten ze er wel over?

JP Praatten ze er wel over.

NJ En wat hoorde je dan?

JP Nou ja, over dat er / hoe noem je dat? (zoekt naar woorden) / die -- / over die soevereiniteitsoverdracht dat dat niet zo had gemoeten en ja dat soort dingen.

#00:27:01-9#

NJ En hoorde je ook verhalen over dat ze mensen hadden gedood of dat er dingen waren gebeurd?

JP Nou ja, zo in detail niet natuurlijk. Maar ik bedoel: ze hebben wel natuurlijk gevochten. En ik heb natuurlijk ook veel meegekregen uit documentaires die uitgezonden is door de Nederlandse media.

NJ Later als je in Nederland woont?

JP Toen ik hier in Nederland was, ja.

NJ Dus een deel heb je eigenlijk pas jezelf / kennis daarover heb je deels ook ontwikkeld pas in Nederland eigenlijk. Je wist iets maar je wist ook heel veel niet.

JP Nee, ik wist wel zeg maar hoe er dus zeg maar hebben gevochten, die vrijheidsstrijders, omdat je natuurlijk ook op televisie toneel krijgt en ook soms documentaires en daarvan wist ik het.

#00:28:00-5#
En als je dus hebt over echt hoe dat gevochten wordt, nou, dan wordt daar echt niet over gesproken. Wat ik wel weet is dat mijn familie behoorlijk bang waren, toen in die periode.

NJ En waarom?

JP Nou ja, ze worden natuurlijk aangekeken. Zelfs wij, zelf ik nog. Toen ik daar nog zat, word ik nog aangekeken.

NJ Waarom werd je aangekeken?

JP Nou ja, zoals ik heb verteld, ook eerder dat mijn leraar op gegeven moment zo naar mijn voorhoofd zo wijst, jij intellectueel.

NJ Ha, zo, oke.

JP En dat heb ik nooit begrepen. Maar nu snap ik wat hij dat bedoelt.

NJ En hoe snap je dat nu? Wat bedoelde hij?

JP Ik bedoel: mijn moeder is een Hollandse, tenminste een mengelmoes. Van haar zeggen ze dat. Alles wat Nederlands is, is intellectueel, toch? Dus wat ik in die periode

#00:29:02-4#
krijg ik bijles van deze man / is een Javaan en toen deed hij dat. En als je dus achteraf gaat analyseren, dan denk je van: misschien is zijn vader ook geëxecuteerd of weet ik veel wat. Want ik was nou pak weg, 12 of 13 denk ik, hoe oud zou hij zijn? 26?

NJ En heeft / want je vertelt je vader en oom die gevochten hebben en vervolgens die leraar die zo tegen jou doet, zijn dat dingen die jou beïnvloed hebben?

JP Ja, want wij wonen in een straat, ik woon dus in een familie #

NJ Hoe zag die / was het een kampong?

JP Nee, nee, nee.

NJ Wat voor straat was het? Een stenen huis?

JP Ja dat was gewoon een stenen #

NJ Een net huis?

JP Gewoon een stenen huis.

#00:30:00-0#
NJ Maar jullie hadden wel wat geld?

JP Ja, wij / je mag zeggen dat wij modale mensen zijn, zeg maar.

NJ Modaal inkomen?

JP Ja. Dus ja, mijn vader en zo heb het niet slecht. Ik bedoel mijn moeder trouwens ook niet toen ze nog niet getrouwd waren. Je kan wel zeggen dat wij dus in stand leven. En wij wonen natuurlijk in een straat waar mijn oom en tante ook wonen met vier dochters en mijn tante is een Gilhuis die getrouwd met een Indonesiër.

NJ Ja, ja, dus die Nederlandse tak, ook weer met een Indonesiër.

JP Precies.

NJ En die dochters waren gemengd.

JP En in die straat wonen dus ook veel mensen die een halfbloedje hebben, zeg maar, tegenover ook. En die andere kant ook nog, en die kant ook nog.

#00:31:01-6#
Dus die straat die wordt eigenlijk een beetje door -- een beetje raar te zeggen, hoor, door de gewone bevolking zeg maar, wordt een beetje raar aangekeken. Omdat die invloed van Nederland nog in zit.

NJ En raar? Een beetje met de nek aangekeken?

JP Ja, ja, ja, zeker.

NJ En voelde je dat?

JP Ja, zeker.

NJ En wat vond jij daarvan?

JP Ja, een beetje onprettig natuurlijk. Ik zit mij toen steeds af te vragen hoe dat zit. Maar nu ik dus hier ben #

NJ Dus je merkte dat er dingen gebeurden dat je met de nek werd aangekeken, dat je dus toch ook anders was dan de mensen om je heen, maar je kon niet helemaal begrijpen waarom?

JP Nee. En ik begrijp dat toen ik dus hier zit en toen ik dus ging in verdiepen.

NJ Want jij was 16?

JP Ik was 16, ja.